

૧. ખીડી-કામદારો

‘સેવા’ની સૌથી મોટી સભ્ય સંખ્યા ખીડી-કામદારોની છે : ૮,૪૧૧ ગુજરાતમાં અને ૨,૭૦૦ મધ્યપ્રદેશમાં. મધ્યપ્રદેશમાં ઇન્દોર અને જબલપુરમાં સેવાના કેન્દ્રો છે. બેકે ખીડી-કામદારો માટે અલગ કાયદો છે, તેમ જ પ્રોવિડન્ટ ફંડ, લઘુત્તમ વેતનના કાયદા પણ તેમને લાગુ પડે છે, છતાં ૯૦ ટકા ખીડી કામદારો આ કાયદાઓના લાભથી હજુ વંચિત જ રહ્યાં છે. માલિક ઠેકેદારો રાખીને કાયદાના અમલની નિરાંતે અવગણના કરી રહ્યા છે. ઉપરાંત ખરીદ-વેચાણની પદ્ધતિ અપનાવીને કાયદાના અંધનમાંથી ઉઠાડે છોગ છટકી ગય છે.

ખીડી-કામદારોને કાનૂની લાભ મળે તે માટે સતત લડત ચાલુ છે. ચાલુ વર્ષમાં ૧૦૦૦ ખીડીએ રૂ. ૨-૦૦ તથા ફેટલાક જૂથોમાં રૂ. ૩-૦૦ નો મજૂરીવધારો ખીડી-કામદારોએ લડત કરીને મેળવેલો. નવા સભ્યોને શિષ્યવૃત્તિની યોજનાનો લાભ મળ્યો. ૩૭૦ સભ્યોને પ્રસૂતિ-સહાય મળી.

૨. સિલાર્થ-કામદારો

‘સેવા’ના સિલાર્થ-કામદાર સભ્યો સંખ્યા ઘેર ખેસીને ખીજ માટે મજૂરી પેટે કામ કરનારા છે. ગત વર્ષોમાં ‘સેવા’એ સિલાર્થ-કામદારો માટે લઘુત્તમ વેતનનો દર સરકાર પાસે અનેક સંઘર્ષોને અંતે નિર્માણ કરાવેલો. પરંતુ દુઃખદ બાબત છે કે હજુ કામદારોને લઘુત્તમ વેતન મળતું નથી. તેથી આ વર્ષે ૫૦૦ ખેતોએ લઘુત્તમ વેતનની માંગણી કરતાં ધરણા આદર્યા હતા. પરંતુ કોમી રમખાણોને કારણે માંગણી મુલતવી રાખી હતી. સભ્યોને કામેથી કાઢી મૂકેલાં તેમને ફરી કામે રખાવવામાં સફળતા મળી હતી.

૩. અન્ય ધર-કામદારો